

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: -Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen
- Definitieve goedkeuring na advies Raad van State

In het kader van decreet jeugddelinquentierecht en in het Vlaams Regeerakkoord worden duidelijke accenten gelegd naar een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie waar alle actoren, gaande van onderwijs, opleiding, welzijn, hulpverlening, justitie en politie versterkt samenwerken met de lokale besturen. Met een ketenaanpak willen we oplossingen realiseren dicht en nabij de leefsituatie van jongeren en jongvolwassenen. Deze integrale aanpak houdt ook de begeleiding in van het hele gezin van de jongere. Met dit ontwerp wordt voorzien in een verankering van een ketenaanpak jeugddelinquentie minimaal voor elk gerechtelijk arrondissement en wordt geregeld welke partners aan een casusoverleg in het kader van een ketenaanpak kunnen deelnemen, met welke finaliteit en volgens welke modaliteiten een casusoverleg met toepassing van artikel 458ter Strafwetboek kan plaatsvinden.

Om tegemoet te komen aan de vraag vanuit de jeugdmagistratuur naar meer differentiatie in de instroom in de gemeenschapsinstellingen voorziet dit ontwerp van decreet in de decretale verankering van kortverblijf voor een periode van maximaal 14 dagen in een afdeling van een gemeenschapsinstelling.

Aangezien de federale wetgever voor wat betreft verjaringstermijnen geen onderscheid maakt tussen minder- of meerderjarigen en de verjaringstermijnen uit het strafrecht blijven doorwerken in het jeugddelinquentierecht, wordt de maximale leeftijdsgrens voor het opleggen van reacties aan minderjarige verdachten en delictplegers en voor de uitvoering ervan opgeheven in het jeugddelinquentierecht, zodat de verjaringstermijnen daadwerkelijk ook bij minderjarige daders in acht worden genomen. Op die manier kunnen minderjarige daders eenmaal ze drieëntwintig jaar zijn, alsnog een reactie opgelegd krijgen voor het jeugddelict dat ze pleegden. Daarbij waakt de decreetgever erover dat de reacties steeds ten uitvoer worden gelegd op een wijze die is aangepast aan de leeftijd die de delictpleger heeft op het ogenblik van de tenuitvoerlegging, en die tevens garandeert dat minderjarigen gescheiden van volwassenen worden opgevangen, zoals vereist door het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en Richtlijn 2016/800 'betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure'.

Teneinde de mogelijkheden van re-integratie van de minderjarige maximaal te realiseren voorziet de decreetgever dat elektronische monitoring ook in de fase van de voorlopige

rechtspleging kan worden ingezet, zowel als op zichzelf staande reactie als ter ondersteuning van voorwaarden zoals het volgen van een opleiding, tewerkstelling of een andere zinvolle tijdsbesteding, een positief project of ambulante maatregel. Een elektronische monitoring gaat steeds gepaard met begeleiding.

Met de terbeschikkingstelling krijgt de jeugdrechtbank een bijkomend instrument om een maatschappelijk antwoord te geven op mogelijke toekomstige, zeer ernstige feiten die een uitzonderlijke hoge maatschappelijk impact hebben. Dit ontwerp van decreet voorziet dat de jeugdrechtbank onder strikte voorwaarden een sanctie van gesloten begeleiding of langdurige gesloten begeleiding kan combineren met een terbeschikkingstelling voor een maximale duur van tien respectievelijk vijftien jaar afhankelijk van de strafmaat.

We maken ook de brug tussen het decreet jeugddelinquentie en het agentschap Justitie en Handhaving. Dit ontwerp van decreet voorziet in de mogelijkheid van noodzakelijke gegevensdeling met het agentschap Justitie en Handhaving dat instaat voor de controle op het individuele uurrooster en de uitvoering van de individuele voorwaarden in het kader van elektronische monitoring en de opvolging van de strafuitvoering indien de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt. Gegevensdeling tussen actoren in het kader van jeugddelinquentie en het agentschap Justitie en Handhaving is tevens noodzakelijk in het kader van de overgang van minder- naar meerderjarigheid.

Bijlagen:

- het voorontwerp van decreet
- de memorie van toelichting
- het advies van de Raad van State 74.679/16 van 10 januari 2024

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT

Beleidsveld: Welzijn - Opgroeien en Justitie en Handhaving

Inhoudelijk structuurelement: Jeugddelinquentierecht

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 7 juli 2023 werd het voorontwerp van decreet een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering (DOC VR 2023 0707 DOC.0881/1BIS-3BIS).

Overeenkomstig de eerste principiële goedkeuring van 7 juli 2023, is advies ingewonnen bij respectievelijk de adviesraden Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse Jeugdraad alsook bij de autoriteiten voor gegevensbescherming met name Gegevensbeschermingsautoriteit en de Vlaamse Toezichtcommissie. Aangezien het voorontwerp ook een impact heeft op de verwerking van informatie en persoonsgegevens door en vanwege politie verleende het Controleorgaan op de Politie Informatie een advies op 5 september 2023.

De integrale repliek op de opmerkingen van de adviesraden kan worden teruggevonden in de memorie van toelichting.

Daarnaast werd, naar aanleiding van het advies van het Controleorgaan op de Politionele Informatie, de Gegevensbeschermingsautoriteit en de Vlaamse Toezichtcommissie. Het ontwerp van decreet en de memorie van toelichting op een aantal plaatsen gewijzigd.

Op **13 oktober 2023** werd het voorontwerp van decreet een tweede keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering (VR 2023 1310 DOC.1356-1 tem DOC.1356-8) Overeenkomstig de tweede principiële goedkeuring is advies ingewonnen bij de Raad van State.

Advies Raad van State

Op 10 januari 2024 verstrekke de Raad van State advies nr. 74.679/16. Hieronder wordt ingegaan op de opmerkingen van de Raad van State en de wijzigingen die werden aangebracht aan het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting naar aanleiding van het advies.

- De Raad van State merkt onder punt 8 op dat de bepalingen van het ontworpen artikel 6, §§3 en 4 slechts in werking kunnen treden indien een samenwerkingsakkoord in de zin van artikel 92 bis van de bijzondere wet van 1980 met de federale overheid wordt gesloten aangezien de decreetgever met deze bepalingen de uitvoering van reacties opdraagt aan federale strafinrichtingen en in het licht daarvan dossiers overdraagt en taken oplegt aan de strafuitvoeringsrechter of -rechtbank. Een samenwerkingsakkoord is eveneens noodzakelijk voor de uitvoering van de terbeschikkingstelling vanaf de leeftijd van vijftien jaar en het beroep dat de Vlaamse Gemeenschap wenst te doen op het For-K aanbod en het psychiatrisch aanbod voor volwassenen gelet op de organisatie van dat aanbod in ziekenhuizen en de federale bevoegdheid ter zake voor de organieke wetgeving, de financiering van de exploitatie en de basisregels betreffende de programmatie. Gevolg gevend aan het advies van de Raad van State wordt de tekst van artikel 45 van het ontwerp en de memorie van toelichting bij artikel 29 en 45 in die zin aangepast.
- De Raad van State acht de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor het machtigen van de Vlaamse deelnemers aan een casusoverleg in het kader van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie, het bepalen van de voorwaarden en modaliteiten voor deelname en de verwerking van persoonsgegevens in hoofde van de gemachtigde leden, en dit op basis van de materiële bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. Artikel 458ter van het Strafwetboek bevat een specifieke regeling voor wat betreft het beroepsgeheim voor de deelnemers aan het casusoverleg, wat betreft de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Op bepaalde punten wordt de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, van het Strafwetboek, met dit ontwerp echter uitgebreid. Dit is het geval voor (1) de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding bij de coördinator van de ketenaanpak, (2) het gemotiveerd antwoord betreffende de niet-deelname aan het casusoverleg en (3) de informatie die op het casusoverleg wordt besproken en die na het casusoverleg door de vaste afgevaardigde wordt meegedeeld aan de persoon die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd. Hiervoor is een beroep op de impliciete bevoegdheden (art. 10 BWHI) vereist. De Raad van State geeft onder punt 12.1 aan dat in de memorie van toelichting moet worden aangetoond dat de voorwaarden daartoe vervuld zijn. Deze verantwoording wordt reeds geboden voor wat betreft de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding. De verantwoordingen voor de overige twee uitbreidingen van de geheimhoudingsplicht, vermeld in artikel 458ter, §2, Sw, worden in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 34 en 35 toegevoegd.

Een beroep op de impliciete bevoegdheden moet eveneens worden aangetoond voor wat betreft de uitzonderingen die op die geheimhoudingsplicht worden ingevoerd met betrekking tot (1) de mededeling, na het casusoverleg, door de vaste afgevaardigde van informatie die op

het casusoverleg is besproken aan de persoon, die rechtstreeks betrokken is bij de minderjarige over wie een casusoverleg wordt georganiseerd, (2) het delen van informatie die op het casusoverleg is meegedeeld met de minderjarige, met zijn gezin en de betrokken personen uit zijn leefomgeving en (3) het delen van dergelijke informatie omwille van een rapportageplicht van een deelnemer. Deze verantwoording wordt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 37 opgenomen.

- De Raad van State stelt onder punt 13 dat de uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht niet van toepassing kunnen zijn op de federale actoren die deelnemen aan het casusoverleg en dat een samenwerkingsakkoord moeten worden gesloten overeenkomstig artikel 92bis, § 1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 teneinde in een conforme regeling te voorzien die van toepassing is op alle deelnemers aan het casusoverleg. Dit stadpunt wordt niet gevolgd.

Dit decreet biedt voldoende basis om de partners te garanderen dat er een afdoende juridisch kader is om deel te nemen aan het casusoverleg.

Artikel 458ter Sw. verplicht de decreetgever om de modaliteiten van het casusoverleg te regelen. Aangezien deze uitzonderingen een modaliteit betreffen van het casusoverleg in het kader van een ketenaanpak jeugddelinquentie en de deelname aan het casusoverleg niet verplicht is voor (federale) actoren, hebben federale actoren dus de vrije keuze om deze modaliteiten wel of niet te aanvaarden door wel of niet deel te nemen aan het overleg conform de voorwaarden in het decreet. In eerste instantie worden hierbij het openbaar ministerie en de politiediensten bedoeld, die een specifiek kader inzake gegevensbescherming kennen maar ook bijv. de jeugdpsychiatrie of jeugdadvocaat.

Indien de federale actoren deze zienswijze niet kunnen volgen, verhindert dat het casusoverleg niet. Dat leidt er enkel toe dat zij geen terugkoppeling zullen kunnen doen – en dus de rechtstreeks betrokken personen zullen moeten laten deelnemen aan het casusoverleg – en geen infodeling met de minderjarige en zijn gezin of in het kader van een rapportering zullen kunnen doen. Gezien de bevoegdheidsverdeling wordt daarom voor de actoren die niet bij Vlaams decreet kunnen worden gevat om dezelfde reden niet voorzien in een gemotiveerd antwoord bij niet-deelname.

- De Raad van State is van oordeel (zie punt 14) dat de ontworpen regeling voor verwerking van persoonsgegevens binnen een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie onvoldoende rechtsgrond biedt voor alle vormen van verwerking van persoonsgegevens die voortvloeien uit het casusoverleg. Die verwerking impliceert immers dat gegevens ook worden gedeeld met, ontvangen van of doorgegeven aan actoren en organisaties die niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, maar van de federale overheid behoren. De federale overheid is momenteel bezig met de opmaak en het doorlopen van de goedkeuringsprocedure van een federaal wetsontwerp voor gegevensverwerking bij deelname van federale actoren aan casusoverleg, die deze rechtsgrond bevat. Bijgevolg is een samenwerkingsakkoord op dit punt niet vereist.
- De Raad van State merkt onder punt 15 en 16 op dat de gegevensdeling binnen een casusoverleg moet worden beschouwd als een inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven van de minderjarige en zijn gezin. Deze inmenging moet voldoende duidelijk en nauwkeurig worden geformuleerd, steunen op een redelijke verantwoording en evenredig zijn met de nagestreefde doelstellingen. De in het voorontwerp voorziene gegevensdeling en het nagestreefde doel wordt aanvaard door de Raad van State.
Niettemin stelt de Raad van State dat gelet op het legaliteitsbeginsel moet worden bepaald wie in aanmerking kan komen om de rol van coördinator op te nemen, hoe hij wordt aangeduid en op basis van welke criteria hij de deelnemers aan het casusoverleg uitnodigt.

Wie moet optreden als coördinator wordt bewust niet gedefinieerd in het ontwerp. De coördinator zal steeds een kernpartner met expertise in het werkveld zijn.

Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State wordt in artikel 33 van het voorontwerp wel toegevoegd dat de functie van coördinator, wordt opgenomen door een kernpartner zonder nader te bepalen wie dat moet zijn. Door een brede invulling mogelijk te maken is er lokaal nog ruimte om dit in te vullen.

Er wordt geen gevolg gegeven aan de opmerking om de wijze van aanstelling van de coördinator te regelen in het ontwerp. Uit de lopende praktijken blijkt dit steeds een gedragen keuze te zijn vanuit de kernpartners (lokale besturen, organisaties met expertise in jeugd-delinquentierecht) en de aansturing van de lokale ketenaanpak. Er wordt over gewaakt dat de coördinator over de nodige competenties inzake verantwoordelijkheid, discretie en integriteit beschikt.

Specifieke vereisten kunnen uiteraard ook deel uitmaken van meer formele lokale samenwerkingsafspraken.

De criteria voor aanmelding en weging worden bepaald in het nieuw ontworpen artikel 41/2, §2. Gevolg gevend aan het advies van de Raad van State wordt in de tekst van artikel 33 van het ontwerp toegevoegd dat -als de aanmelding voldoet aan de criteria- de kernpartners op uitnodiging van de coördinator de mogelijkheid krijgen om de aanmelding aan te vullen met objectieve informatie omtrent een eventueel reeds lopend traject binnen de eigen organisatie en een inschatting omtrent welke andere partners noodzakelijk zijn en het aangewezen vervolgt traject. De aanmelder, een begeleider die de jongere en/of het gezin intensief begeleidt heeft of aan het begeleiden is of een consulent kan vaak over kostbare informatie beschikken. Op deze manier kan de coördinator vervolgens beslissen of een ketenaanpak wordt opgestart en inschatten welke deelnemers een specifieke inhoudelijke expertise hebben of een noodzakelijke bijdrage kunnen leveren aan de trajectopvolging omwille van hun betrokkenheid met en kennis van de problemen op verschillende levensdomeinen van de minderjarige en zijn gezin.

- Met betrekking tot het delen van tijdens het tijdens het casusoverleg besproken informatie daarbuiten oordeelt de Raad van State onder punt 16.2. dat de mogelijkheid om informatie te delen met de “met het gezin van de minderjarige en personen uit de leefomgeving van de minderjarige” moet worden weggelaten wegens niet evenredig met de nagestreefde doelstellingen. Deze suggestie wordt gevolgd. De mogelijkheid om informatie te delen met “het gezin van de minderjarige en de betrokken personen uit de leefomgeving” wordt in tekst van artikel 37 van het ontwerp en in de memorie van toelichting weggelaten.

De mogelijkheid om mits consensus van alle deelnemers -over de informatie die gedeeld wordt, de personen met wie gedeeld wordt en de deelnemer die de informatie kan delen- blijft behouden voor de minderjarige en zijn ouders. Het feit dat er informatie gedeeld kan worden met de minderjarige en de ouders, zorgt ervoor dat een constructief traject kan worden gelopen en dat een terugkoppeling van besproken elementen mogelijk is. Zo wordt het bevattelijk voor hen wie er effectief allemaal betrokken is bij de ketenaanpak. Daarnaast kunnen de minderjarige en zijn ouders hierdoor ook op de hoogte zijn dat partners in nauwe communicatie met elkaar staan, wat het vertrouwen in de werking van een ketenaanpak doet toenemen.

Teneinde de toepassing van het legaliteitsbeginsel te waarborgen wordt artikel 37 aangevuld met concrete criteria op basis waarvan het doorbreken van de geheimhoudingsplicht mogelijk is.

- Onder punt 36.3. stelt de Raad van State de vraag of de deelname van de minderjarige en zijn gezin aan een ketenaanpak noodzakelijk is. Hier moet een onderscheid worden gemaakt tussen de voorbereidende fase van aanmelding, inschatting en casusoverleg en het traject dat volgt. De jongere vormt na de voorbereidende fase -dus zodra deze is ingestroomd- vanzelfsprekend de rode draad en wordt voor elke opvolgtafel samen met de ouders uitgenodigd. In die zin is een gerichte terugkoppeling naar de minderjarige vanuit de

voorbereidende fase dus logisch om een traject te kunnen opstarten. Gelet dat bij een ketenaanpak ook steeds actief met ouders wordt gewerkt, moet ook terugkoppeling naar hen mogelijk zijn zodat zij mee worden betrokken. Dit wordt verduidelijkt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 37.

- Gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State onder punt 18 wordt conform de memorie ook in de tekst van het ontworpen artikel 6, §2, eerste lid verduidelijkt dat de jeugdrechter of de jeugdrechtbank de justitiehuisen de opdracht kan geven om toezicht te houden op de naleving van voorwaarden of ambulante reacties en de minderjarige verdachte of delictpleger daarin kan begeleiden als die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt.

- De Raad van State oordeelt onder punt 19.1 dat de criteria voor het ontworpen artikel 6, §§ 3 en 4, -dat voorziet in de mogelijkheid om na een medisch- psychologisch verslag de maatregel of sanctie van gesloten begeleiding, opgelegd aan een minderjarige die de volle leeftijd van drieëntwintig jaar heeft bereikt, of die deze leeftijd bereikt tijdens zijn verblijf in een gemeenschapsinstelling, (verder) uit te voeren in een strafinrichting voor volwassenen- nader moeten worden verantwoord in de memorie van toelichting.

Zoals toegelicht in de memorie van toelichting is de leeftijd op het moment van het opleggen van de reactie of tijdens het verblijf in een gemeenschapsinstelling bepalend. De mogelijkheid om een reactie (verder) te laten uitvoeren in een strafinrichting voor volwassenen heeft tot doel een leeftijdsadequate reactie mogelijk te maken en te waarborgen dat jongeren gescheiden van volwassenen kunnen worden opvangen, wat noodzakelijk is in het licht van artikel 37, c), van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind en artikel 12 van Richtlijn 2016/800 'betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure'.

De criteria om deze mogelijkheid toe te passen worden niet verder bepaald. Het is de jeugdrechter die op vordering van het openbaar ministerie een passende beoordeling zal kunnen maken om een medisch-psychologisch onderzoek te laten verrichten en die kan beslissen tot de (verdere) uitvoering van een gesloten reactie in een strafinrichting voor volwassenen, rekening houdend met de resultaten van het medisch psychologisch verslag en alle concrete elementen van het dossier zoals bepaald in artikel 16 van het decreet jeugddelinquentierecht, met name 1° de ernst van de feiten, de schade en de gevolgen voor het slachtoffer; 2° de persoonlijkheid en maturiteit van de minderjarige verdachte of delictpleger; 3° recidive, of het risico op recidive; 4° de veiligheid van de maatschappij; 5° de leefomgeving van de minderjarige verdachte of delictpleger; 6° de veiligheid van de minderjarige verdachte of delictpleger.

Dit wordt toegevoegd aan de memorie van toelichting aan de artikelsgewijze bespreking bij artikel 5.

- De Raad van State merkt onder punt 19.2.1 en 19.2. 2. op dat niet duidelijk is waar de sanctie van een langdurige gesloten begeleiding moet worden uitgevoerd en stelt de vraag of de jeugdrechtbank hier ook nog kan beslissen tot een verdere uitvoering in een strafinrichting voor volwassenen. Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State wordt in de tekst van ontworpen artikel 6, §4, derde lid, verduidelijkt dat de sanctie van langdurige gesloten begeleiding die is opgelegd uiterlijk op de leeftijd van achttien jaar in elk geval wordt uitgevoerd in een afdeling van een gemeenschapsinstelling. Op deze manier wordt gewaarborgd dat een traject tot vijfentwintig jaar volledig in een aangepaste omgeving in een gemeenschapsinstelling kan worden uitgevoerd. Indien de sanctie van langdurige gesloten begeleiding wordt opgelegd na de leeftijd van achttien jaar bestaat de mogelijkheid wel om vanaf de leeftijd van vijfentwintig jaar deze (verder) uit te voeren in een strafinrichting van volwassenen.

- De Raad van State vraagt onder punt 19.3 om te verduidelijken welke regelingen van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten van toepassing zijn wanneer de uitvoering van een gesloten begeleiding als sanctie in een strafinrichting voor volwassenen wordt uitgevoerd. Dit wordt verduidelijkt in de tekst van het nieuw ontworpen artikel 6, §4, vijfde lid en bij de artikelsgewijze van artikel 5 in de memorie van toelichting.
- De Raad van State merkt onder punt 20 op dat er een discrepantie is in de tekst tussen het nieuw ontworpen artikel 6, §1 en artikel 6, §5. Op heden kan een verblijf in een forensische kinder- en jeugdpsychiatrische afdeling van een psychiatrisch ziekenhuis slechts worden opgelegd tot de minderjarige verdachte of delictpleger de volle leeftijd van achttien jaar bereikt heeft, en neemt deze uiterlijk een einde neemt als de minderjarige de volle leeftijd van negentien jaar bereikt heeft. Gelet de verwachting dat de psychiatrie ook een belangrijke opdracht heeft ten aanzien van jongvolwassenen, moet ook een jongere in transitieleeftijd met specifieke zorg- of behandelingsnoden (verder) kunnen worden toevertrouwd aan een psychiatrische inrichting. Deze nood blijkt ook uit het rapport van het Federaal Kenniscentrum voor de gezondheidszorg over de For-K.
- Gevolg gevend aan de opmerking onder punt 21 wordt in de inleidende zin van artikel 5 van het voorontwerp de zinsnede “vervangen door artikel 5” aangepast naar de zinsnede “vervangen door artikel 4”.
- Gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State onder punt 22 wordt in artikel 9 en 12 van het ontwerp toegevoegd dat de maximale duur van elektronische monitoring zes maanden bedraagt.
- De Raad van State vraagt onder punt 23 en 30.1 naar de plaats van elektronische monitoring in de hiërarchie tussen de verschillende maatregelen en vraagt of de duur van de elektronische monitoring niet moet worden afgestemd op de reactie waarvan ze desgevallend als modaliteit of ter ondersteuning wordt opgelegd. Gelet op het vrijheidsbenemende karakter van een elektronische monitoring en de impact op het privé en gezinsleven kan worden aangenomen dat een elektronische monitoring de facto een meer ingrijpend karakter heeft dan een positief project, een ambulante reactie of voorwaarden, zowel als op zichzelf staande reactie als ter ondersteuning van een andere reactie. Het komt aan de jeugdrechter toe om te beoordelen of een combinatie van maatregelen aangewezen is waarbij elektronische monitoring als adequate modaliteit of ondersteuning van een andere reactie kan worden opgelegd.

Wanneer de jeugdrechter beslist enkel een elektronische monitoring op te leggen, moet de (maximale) duur in de beschikking worden opgenomen. Wordt een combinatie aan maatregelen opgelegd, dan neemt de jeugdrechter voor elke maatregel apart de maximale duur op in zijn beschikking. Hetzelfde geldt voor de fase ten gronde.

Er wordt niet ingegaan op de vraag om de duur van de elektronische monitoring af te stemmen op de reactie waarvan ze de modaliteit of ondersteuning is. De maximale duur van een positief project, ambulante maatregel of voorwaarden zoals voorzien in het decreet blijft behouden. De ambulante begeleiding en de voorwaarden kunnen daarbij voor maximaal zes maanden ondersteund worden door een elektronische monitoring. Zeker in de beginfase kan elektronische monitoring in combinatie met begeleiding helpend zijn bijvoorbeeld ter ondersteuning van opgelegde voorwaarden zoals naar school gaan, het volgen van een opleiding, tewerkstelling of een zinvolle tijdsbesteding, huisarrest en op deze manier zorgen voor controle, de structuur, het creëren van een positieve context en het uitblokken van een negatieve context. De mate van controle tijdens het verloop van de voorwaarden kan daarbij gradueel worden afgebouwd. De overige voorwaarden of ambulante maatregelen kunnen

blijven verder lopen na het einde van de elektronische monitoring, maar kunnen ook worden herzien of ingetrokken. Deze beslissing komt toe aan de jeugdrechter of jeugdrechtbank.

- De Raad van State oordeelt onder punt 24 en 30.2 dat het verschil in behandeling tussen minderjarigen die in aanmerking komen voor elektronische monitoring en minderjarigen die daarvan worden uitgesloten moet worden verantwoord gelet op het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie. Dit wordt verduidelijkt bij de artikelsgewijze bespreking van artikel 12 en 23 in de memorie van toelichting.
- De Raad van State vraagt onder punt 25 naar de verhouding tussen het ontworpen artikel 25/0, vijfde lid en artikel 21, §5 met betrekking tot de duur van een elektronische monitoring. Artikel 21 van het decreet jeugddelinquentierecht betreft specifiek de duur van de voorlopige rechtspleging en de mogelijkheid om maatregelen te laten doorlopen of te verlengen binnen de maximale duur van de voorbereidende rechtspleging te verlengen. Gelet dat de maximale duur van een elektronische monitoring zes maanden bedraagt wordt deze afwijking voor de duidelijkheid ook daar opgenomen.
- Gevolg gevend aan de vraag tot verduidelijking van de Raad van State onder punt 26 en 32 worden de ontworpen artikelen 25/2 en 35, tweede lid aangepast zodat duidelijk is dat kortverblijf in een gemeenschapsinstelling kan worden opgelegd aan minderjarigen, al naargelang hun leeftijd (vanaf veertien jaar respectievelijk tussen twaalf en veertien jaar op het ogenblik van de feiten) onder dezelfde voorwaarden als een plaatsing in een afdeling van een gemeenschapsinstelling, mogelijk is.
- De duur van een elektronische monitoring in combinatie met begeleiding in de fase ten gronde bedraagt drie of zes maanden. Gevolg gevend aan de opmerking onder punt 27 en 31. wordt het woord "maximaal" in het ontworpen artikel 34/0, vijfde lid weggelaten. Via de herziening kan de elektronische monitoring te allen tijde worden ingetrokken of worden gewijzigd in een minder strenge of ingrijpende maatregel.
- In artikel 22, 24 en 28 worden enkele materiële tekstuele aanpassingen doorgevoerd.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 33.2 wordt in de tekst van het ontworpen artikel 37/1, §1, zevende lid verduidelijkt dat wanneer de jeugdrechtbank voorafgaand aan het einde van de oorspronkelijk opgelegde sanctie beslist om de terbeschikkingstelling te handhaven zij ook de sanctie moet opleggen in het kader van de uitvoering van de terbeschikkingstelling. Dit kan gaan om voorwaarden, die gericht zijn op begeleiding, behandeling of opvolging van de problematiek die heeft bijgedragen tot de feiten en het vermijden van recidive of een elektronische monitoring. Tevens wordt verduidelijkt dat het opleggen van voorwaarden of een ambulante begeleiding maximaal mogelijk is voor de duur van de terbeschikkingstelling.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 34.1 wordt in de tekst van het ontworpen artikel 37/1, §4, tweede lid verduidelijkt dat de terbeschikkingstelling aan de jeugdrechtbank in elk geval eindigt als de minderjarige delictpleger de volle leeftijd van vijfentwintig jaar heeft bereikt. In dat geval wordt het gerechtelijke dossier aan de territoriale bevoegde strafuitvoeringsrechtbank bezorgd met het oog op de verdere uitvoering van de terbeschikkingstelling.
- De Raad van State vraagt onder punt 34.2 om te verduidelijken welke bepalingen van de federale regeling van toepassing zullen zijn na de overdracht van het dossier van terbeschikkingstelling aan de strafuitvoeringsrechtbank. De nadere regels voor de inhoud en invulling van de strafuitvoering na vijfentwintig jaar zullen -gelet ook op de gefaseerde inwerkingstelling van de toekomstige verlengde opvolging die de terbeschikkingstelling zal

vervangen-, het voorwerp uitmaken van een samenwerkingsakkoord met de federale overheid.

- Gevolg gevend aan de opmerking onder punt 34.3 wordt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 29 verduidelijkt dat de hypothese waarbij het gerechtelijk dossier van de minderjarige delictpleger “in voorkomend onmiddellijk na de uitspraak van de jeugdrechtbank” aan de strafuitvoeringsrechtbank wordt bezorgd betrekking heeft op de situaties waarbij de minderjarige delictpleger de leeftijd van vijftientig jaar heeft bereikt op het ogenblik van de uitspraak.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 35 worden in de tekst van artikel 3 en 32 aangepast zodat duidelijk is dat de in het ontworpen artikel 41/2, §1 bedoelde kernpartners minimaal in elk gerechtelijk arrondissement “een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie met de minderjarige verdachte of delictpleger en zijn gezin.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 36.1 wordt in het ontworpen artikel 41/2, §2, eerste lid verduidelijkt dat de criteria voor aanmelding bij een ketenaanpak jeugddelinquentie cumulatief moeten worden in acht genomen.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 36.2 wordt in het ontworpen artikel 41/2 verduidelijkt dat de coördinator beslist of een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie wordt opgestart op basis van de aanmelding en de aanvullende informatie die desgevallend wordt aangeleverd door de kernpartners.
- Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 36.3 wordt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 6 en 10,2° van het ontwerp verduidelijkt dat een ketenaanpak jeugddelinquentie door het parket of de jeugdrechter/ jeugdrechtbank kan worden opgelegd na de aanmelding, multidisciplinaire weging en beslissing van de coördinator.
- Gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State onder punt 37.2 en 40 wordt in het ontworpen artikel 41/2, §2, zesde lid duidelijkheidshalve bepaald dat de kernpartners de informatie die wordt uitgewisseld in het kader van een aanmelding kunnen uitwisselen zonder dat dit strafbaar wordt gesteld conform artikel 458 Sw. Dit wordt ook toegevoegd in het ontworpen artikel 41/3, vierde lid met betrekking tot de informatie opgenomen in het gemotiveerde antwoord bij niet-deelname.
- Gevolg gevend aan de suggestie van de Raad van State onder punt 39 wordt in de artikelsgewijze bespreking bij artikel 34 van het ontwerp verduidelijkt vanuit welke rol het agentschap Justitie en Handhaving kan deelnemen aan het casusoverleg.
- In artikel 35 wordt een tekstuele aanpassing doorgevoerd.
- De Raad van State geeft onder punt 42 aan dat er moet over worden gewaakt dat de vereisten van de richtlijn strafgegevens moet worden nageleefd bij de gegevensverwerking door het agentschap Justitie en Handhaving. Deze richtlijn betreft de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen. De verwerkingen van bijzondere categorieën van persoonsgegevens worden zoals beschreven in het decreet zijn effectief in overeenstemming met deze richtlijn. Voor de overige gegevensverwerking is de algemene verordening gegevensverwerking an toepassing.

- Gevolg gevend aan de opmerking onder punt 43 en 44 wordt in de tekst en artikelsgewijze bespreking bij artikel 39 verduidelijkt welke personeelseden van het agentschap Justitie en Handhaving persoonsgegevens, met inbegrip van bijzondere categorieën van persoonsgegevens, kunnen verwerken en voor welke opdrachten. De mogelijkheid om gegevens over de gezondheid te verwerken door het VCET wordt behouden gelet dat bijvoorbeeld een medische redenen een impact kan hebben op het individuele uurrooster. Wat de bewaartermijn betreft, aligneren we ons op de bewaartermijn voor dossiers van de justitiehuisen en het VCET conform art. 8 van het decreet van 26 april 2019 houdende de justitiehuisen en de juridische eerstelijnsbijstand en haar uitvoeringsbesluiten. De bewaartermijn wordt op dit ogenblik herbekeken door het agentschap Justitie en Handhaving dat verwerkingsverantwoordelijke is.
- De tekst van het ontworpen artikel 44/1 wordt vervolledigd met de categorieën van persoonsgegevens die in het kader van een ketenaanpak jeugddelinquentie kunnen worden verwerkt. Deze eerste alinea was per vergissing weggefallen. Gevolg gevend aan de opmerking van de Raad van State onder punt 47 wordt de categorie “gedragsgegevens” en de categorie “andere gegevens die noodzakelijk zijn om de doelstelling van een integrale en multidisciplinaire ketenaanpak jeugddelinquentie te realiseren” weggelaten. Wat betreft de vraag over het verwerken van gegevens betreffende seksueel gedrag of seksuele gerichtheid kan worden bevestigd dat deze niet kunnen worden verwerkt in het kader van een ketenaanpak wegens niet relevant.
- Gevolg gevend aan de opmerking onder punt 49 wordt de datum van inwerkingtreding wordt aangepast naar de tiende dag na bekendmaking in het Belgisch Staatsblad. Voor de artikelen waarvoor een samenwerkingsakkoord met de federale overheid moet worden gesloten wordt de inwerkingtreding in dezelfde zin aangepast.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Voor de algemene toelichting wordt verwezen naar de memorie van toelichting.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de artikelsgewijze bespreking wordt verwezen naar de memorie van toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende bepalingen hebben aan zich geen budgettaire impact.

Het betreft bepalingen voor de noodzakelijke rechtsgronden in functie van samenwerking tussen actoren (ketenaanpak), gegevensdeling tussen actoren in het jeugddelinquentierecht en het mogelijk maken van verdere uitvoering van bepalingen die dienden aangepast in functie van de geplande uitvoering (terbeschikkingstelling, maximumleeftijdsgrens) alsook decretale basis voor een pilootfase inzake elektronische monitoring en de differentiatie in de gemeenschapsinstellingen (kortverblijf).

Toekomstige uitvoeringsbesluiten worden voorgelegd aan de financiële overheden.

De Inspectie van Financiën verleende op 13 juni 2023 een gunstig advies (referentienummer

23_2378).

Het begrotingsakkoord werd bekomen op 4 juli 2023.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van decreet heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Met dit ontwerp wordt voorzien in een verankering van een integrale ketenaanpak jeugddelinquentie minimaal voor elk gerechtelijk arrondissement en een decretale rechtsgrond voor de Vlaamse Regering om subsidies te kunnen toekennen in het kader van een ketenaanpak jeugddelinquentie.

De lokale besturen hebben een belangrijke rol te spelen in de ketenaanpak jeugddelinquentie, waardoor de lokale integrale aanpak zeker een positief effect zal hebben op hun grondgebied. Dit is echter niet overal even noodzakelijk dus de inzet en betrokkenheid van de lokale besturen zal lokaal afhankelijk zijn en afhangen van de noden.

De overige wijzigingen hebben geen impact op de werking van de lokale besturen.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht, wat betreft de opheffing van de leeftijdsgrens en de mogelijkheid van elektronische monitoring in de fase van de voorlopige rechtspleging en overige wijzigingen;

2° de Vlaamse minister bevoegd voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de Vlaamse minister voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, te gelasten het voormelde ontwerp van decreet en de bijbehorende memorie van toelichting, in naam van de Vlaamse Regering, in te dienen bij het Vlaams Parlement.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR